

„MIELIPAHAA“ JA „HÄPEÄÄ“

Kaikkinaiset kriisit tuovat esiin ilmiöiden tai prosessien olemuksen, pyyhkäisevät pois ulkonaisen, vähäpätöisen, näennäisen ja paljastavat tapahtuman syvemmällä olevat juuret. Ottakaa esimerkiksi sellainen tavanomaisin ja mutkattomin taloudellisten ilmiöiden alalla esiintyvä kriisi, jollainen on jokainen lakko. Mikään ei sen paremmin paljasta todellisia suhteita luokkien välillä, nykyajan yhteiskunnan todellista luonnetta, valtaviin väestöjoukkojen alistamista *nälän* valtaan, omistavan vähemmistön turvautumista järjestyneeseen väkivaltaan herruutensa ylläpitämiseksi. Ottakaa kauppa- ja teollisuuspulat: mikään ei sen havainnollisemmin kumoa „etujen sopusoinnun” kannattajien ja julistajien jos jonkinlaisia puheita, mikään ei sen selvemmin paljasta nykyisen kapitalistisen järjestelmän koko koneistoa, „tuotannon anarkiaa” kokonaisuudessaan, tuottajien koko hajanaisuutta, koko sitä sotaa, jota jokainen käy kaikkia ja kaikki jokaista vastaan. Ottakaa vihdoin sellainen kriisi kuin sota: kaikki poliittiset ja sosiaaliset instituutiot joutuvat „tulella ja miekalla” koeteltavaksi ja kokeiltavaksi. Sodan lopputulos ja sen seuraukset määräävät minkä tahansa kansan instituutioiden ja järjestelmän kestävyuden ja heikkouden. Kapitalismin ajan kansainvälisten suhteiden olemus: heikon julkinen ryövääminen — tulee ilmi täysin selvästi.

Paljonpuhutun „parlamentti”-kriisimme merkitys on niin ikään siinä, että se on paljastanut Venäjän koko yhteiskunnallisen ja poliittisen järjestelmän *syvät* ristiriidat. Valittavasti useimmat niistä, jotka ovat osallisina kriisissä ja sen toimivia henkilöitä, eivät suinkaan pyri — osaksi

tietoisesti, osaksi ymmärtämättömyydessään tai rutiinin ja perinteiden pakottamana — *selittämään* kriisiä, osoittamaan sen todellisia syitä ja merkitystä, vaan päinvastoin hämäävät sitä kaikkiin voimin fraaseilla, fraaseilla ja fraaseilla. Kolmannen Duuman „suuri päivä”, Stolypinin kanssa käydyin keskustelun päivä, huhtikuun 27. oli „parlamentaarisen” suunsoiton suuri päivä. Mutta niin vuolaita kuin itse Stolypinin, hänen ystäviensä ja vastustajiensa fraasivirrat olivatkin, heidän ei kuitenkaan onnistunut *hukuttaa* asian olemusta. Ja mitä enemmän jokapäiväisen lehdistömme elimet harhauttavat lukijan huomiokykyä liberaalisten fraasien toisteleemisellä, pikkuseikoilla ja juridisilla muodollisuuksilla, sitä suurempi syy on luoda vielä kerran yleisilmäys huhtikuun 27 p:nä paljastuneeseen kriisiin näky-mään.

Stolypinin puheen perusmotiivina oli „kruununhaltijan oikeuksien” puolustaminen kaikelta „väheksynnältä”. „87. pykälän sisältö”, sanoi Stolypin, „määrittelee kruununhaltijan oikeudet eikä sitä voida väheksyä luomatta epäsuotavaa presedenssiä”. Stolypin nousee vastustamaan sitä, että „loukataan korkeimman esivallan oikeutta 87. pykälän soveltamiseen niissä poikkeuksellisissa oloissa, jotka muodostuivat ennen kamarien hajallelaskemista”. „Tuo oikeus on eittämätön”, lausui Stolypin, „se perustuu, pohjautuu elämän ehtoihin”. „Tuon oikeuden tulkitseminen jotenkin muuten on mahdotonta, se muuttaisi lain merkitystä ja ajatusta, se tekisi olemattomaksi monarkin oikeuden poikkeuslakien soveltamiseen”.

Kaikki tuo on varsin selvää eikä se ole turhaa sanahelinää. Kysymys asetetaan kyynillisesti — „realistisesti”. Kruununhaltija ja väheksymisyrietykset... Kun syntyy kiistaa siitä, kuka on loppukädessä tulkitseva oikeussisällön, niin tuon kiistan ratkaisee voima. Kaikki tuo on varsin selvää eikä se ole turhaa sanahelinää.

Aidointa sanahelinää ja silmänkääntämistä, juridisia fiktioita olivat sitä vastoin Maklakovin „palavat, tuliset, intohimoiset, vakaumukselliset” moitteet: kuulin näet „suureksi mielipahakseni ja suureksi häpeäkseni” („*Retsin*” selostus huhtik. 28., s. 4) eräitä viittauksia kruununhaltijaan. Koko niin sanotun „perustuslaillisen keskuksen” nimissä (t.s. kadettien ja lokakuulaisten nimissä) Maklakov puolustelee tavanomaista fiktiota: perustuslaillista monarkiaa. Mutta

kadettilainen eli kadettilais-lokakuulainen „puolustelu" on sisällyksetöntä sanahelinää. Mitä tekemistä on silloin mielihäpeällä ja häpeällä, kun kysymyksessä on voima? Perustuslakia toivova porvaristo pahoittelee sitä, kun kruununhaltija ei anna perustuslakia, ja on sen tähden „häpeissään". Kruununhaltija „häpeää" sellaista, että hänelle saataisiin tyrkytetyksi perustuslaki, katsoen sen „väheksymiseksi" ja tuntien „mielihäpeää" minkä tahansa „väheksymis"-suuntaisen lain kaikkia ja kaikenlaisia, millaisia tahansa tulkitsemisia kohtaan.

Kaksi osapuolta. Kahdenlaista oikeuden tulkintaa. Kummallakin puolen pahoittelua ja häpeää. Ero on vain siinä, että toinen puoli *ainoastaan* „pahoittelee ja häpeää"; sitä vastoin toinen puoli *ei puhu* mielihäpeästä enempää kuin häpeästäkään, vaan puhuu siitä, että väheksyminen on „mahdotonta".

Eikö ole selvää, että nimenomaan herrojen Maklakovien, nimenomaan koko kadetti- ja lokakuulaisporvaristomme pitää tosiaankin „hävetä" tällaista asiaintilaa, hävetä voimattomuuttaan? Yhdistyneen aateliston neuvoston valtuutettu puhuu kyynillisesti kriisistä, jonka se on kyynillisesti aikaansaanut, heittää haasteen, viskaa vaakalaudalle miekan. Mutta liberaalinen porvaristo perääntyy pelkurimaisesti kuin mikäkin poliisimestarin pelästyttämä torimatami ja sopertelee perääntyessään: olen pahoillani, minua hävetää... teidän yliolkainen suhtautumisenne minuun!

„Sanon", vakuuttelee Maklakov, „että olen enemmän perustuslaillinen kuin Ministerineuvoston puheenjohtaja" (kuvittelen, kuinka Stolypin naureskeli itsekseen kotonaan näiden sanojen johdosta: kysymys ei ole siinä, hyvä mies, että julistatte itsenne perustuslailliseksi, vaan siinä, *kenellä on voimaa* määrätä, onko perustuslaki olemassa ja millainen tuo perustuslaki on!), „mutta en ole vähemmän monarkisti kuin hän". (Stolypin hymyilee sitäkin tyytyväisempänä: siinäpä se, ensin uhkaili, mutta sitten pyytää anteeksi! No jopa on solttu tuo Maklakov.) „Monarkian pystyttäminen sinne, missä sillä ei ole juuria, on mielestäni järjettömyyttä, mutta aivan samanlaista järjettömyyttä on kieltää se siellä, missä sen historialliset juuret ovat lujia"...

Ensin uhkailtiin, sitten pyydettiin anteeksi ja nyt ruvetaan esittämään todisteita Stolypinin *hyväksi*. O, sinä

mainio liberalisminkin parlamentaarikko! O, sinä „perustuslaillisen” (lucus a non lucendo*: „perustuslaillisen” sen vuoksi, että puuttuu perustuslaki) keskuksen, kadettilaislokakuulaisen keskuksen verraton johtaja!

„Ministerineuvoston puheenjohtaja”, pauhaa „kansanvapauden” (lue: historiallisen kansanorjuutemme) tribuunimme, „voi vielä jäädä valtaan, siinä hänet pitää niin pelko sitä vallankumousta kohtaan, jota hänen omat asiamiehensä hommaavat (ääniä oikealta: „häpeä”; melua)... kuin myös presedenssin luomisen vaara”!!

Tämä on kertomus siitä, miten Ivan Ivanovitsh saattoi häpeään Ivan Nikiforovitshin ja Ivan Nikiforovitsh Ivan Ivanovitshin. Häpeä on olla noudattamatta perustuslaillisuuden yleisiä normeja, sanoo Ivan Ivanytsh Ivan Nikiforytshille. Häpeä on uhkailla vallankumouksella, jota itse pelkää, johon et luota ja jota et auta, sanoo Ivan Nikiforytsh Ivan Ivanytshille.

Mitä arvelette, lukija, kumpi kinastelihoista on saattanut toisen suurempaan „häpeään”?

„Perustuslaillisen keskuksen” edustaja Lvov 1. puhui Gegetshkorin jälkeen, joka oli aivan oikein selittänyt, että liberaalien lehdistö on väärässä kuvaillessaan kriisiä „perustuslakikriisiksi”, että kadetit ovat „puhujiensa suun kautta pitäneet yllä rikollista illuusiota perustuslaillisesta keskuksesta”, että perustuslain saamiseksi vaaditaan lisäksi jotain liikettä (haksahduksena oli vain Gegetshkorin puheen lopussa ollut „anarkian” mainitseminen: siinä olisi pitänyt käyttää toista sanaa).

Lvov 1:sen puhe sai yhteen aikaan luulemaan, että eräät tilanherratkin olivat yhtä ja toista ymmärtäneet Gegetshkorin selityksistä. „Se, mitä on tapahtunut”, sanoi Lvov 1., „osoittaa todellakin, ettei meillä ole perustuslakia eikä parlamentarismia, mutta eihän meillä ole edes peruslakeja eikä yleensääkään mitään organisoitua järjestelmää” (kas vain! entä eikö tilanherrojen olemassaolo merkitse organisoitua tilanherrajärjestelmää? kielenne on vihollisenne, „perustuslaillisen keskuksen” herrat), „vaan ainoastaan mielivaltaisuutta” (se juuri onkin järjestyksellisen tilan-

* — ironinen sanaleikki, joka kirjaimellisesti käännettynä merkitsee: „sana lehto juontuu sanasta ei valaise” (latinassa sana „lehto” muistuttaa äännesuultaan sanaa „valo”). *Toim.*

herrajärjestelmän eräitä oleellisimpia peruspiirteitä) „ja demagogiaa”.

„Edistysmielinen” tilanherra Nikolai Nikolajevitsh Lvov I. ymmärtää demagogian joksikin, joka on kaikkein epämielilyttävintä. Kuulkaapa edelleen:

„Ja vallassaolevat henkilöt turvautuvat tuohon demagogiaan oman vaikutuksensa ja valtansa lisäämiseksi. Tuohon demagogiaan turvautuvat muutkin, jotka tahtovat anastaa tuon vallan”... (hyi... kuinka inhottavaa, mikä moraaliton pyrkimys! Venäjän liberaaliset porvarit ovat toki yhtä kaukana moisesta pyrkimyksestä kuin maa taivaasta. Sillä vain mädässä Lännessä moraaliton porvaristo pyrkii anastamaan vallan ja on jopa keksinyt sellaisiakin nurinkurisia oppeja, että muka vain porvarillinen valta takaa porvarillisen perustuslain. Me, Venäjän liberaalit, olemme Struven, Berdjajevin ja kumpp. idealististen moraalisaarnojen valistamia ja sen vuoksi olemme sitä mieltä, että vallan tulee jäädä Tolmatshoveille, Maklakovit taas kirjoittakoot ohjeita tuon vallan todella perustuslaillisesta käyttämisestä)... „ja joille demagogia on paljon läheisempi välikappale. Kavahtakaa tuota demagogiaa, sillä sille uhrataan kaikki: sekä arvonne että omaisuutenne, kunnianne ja Venäjän kansalaisoikeudet”.

„Progressisti” Nikolai Nikolajevitsh Lvov I. on hyvä puhumaan. „Omaisuudesta” hän puhuu jopa melko selvästikin: esim., kun tilanherralla oli eilen 10.000 desjatiinaa, mutta tänään enää 50 desj., niin se merkitsee, että 9.950 desjatiinaa „on uhrattu” „demagogialle”. Tuon kyllä ymmärtää. Se ei ole sanahelinää. Mutta „arvoon” ja „kunniaan” nähden asia ei ole yhtä selvä; tahtooko progressitimme ehkä sanoa, että tilanherra voi olla „arvoa nauttiva” ja „kunniallinen” mies vain omistaessaan 10.000 desjatiinaa maata ja että hänestä välttämättä tulee arvoton ja kunniaton, jos menettää niistä 9.950 desj.? Vai tahtooko Lvov I. sanoa, että arvo ja kunnia uhrataan demagogialle, jollei hinnoittelu tule olemaan oikeudenmukainen — esimerkiksi noin 500 ruplaa desjatiinalta?

Mitä tulee „Venäjän kansalaisoikeuksiin”, niin „progressisti” Lvov I. ei lainkaan saanut alkua ja loppua soviteuksi yhteen. Jos hän puhui totta sanoessaan, ettei meillä ole perustuslakia, ei parlamentarismia eikä peruslakeja,— niin se merkitsee, ettei meillä ole kansalaisoikeuksiaan,

ja olematonta ei voida uhrata. Jos Lvov 1. puhui totta, niin kansalaisoikeutemme on siis uhrattu „organisoidulle (tilanherra-) järjestelmällemme”. Olisikohan „progressistimme” ehkä erehtynyt? ehkä hän tahtoi sanoa, että organisoitu tilanherrajärjestelmämme uhrataan Venäjän kansalaisoikeuksien hyväksi? ehkä hän nimenomaan tällaista olettamuksellista tapahtumain käännettä halusi sanoa demagogiksi? ehkä hän sanoessaan „kavahtakaa tuota demagogiaa” tarkoitti, että kolmannen Duuman enemmistön tulee kavahtaa tuollaista olettamuksellista tapahtumain käännettä?

Tämä on kertomus siitä, miten Ivan Ivanytsh syytti demagogiksi Ivan Nikifytshia ja Ivan Nikifytsh Ivan Ivanytshia. Olette demagogi, sanoi Ivan Ivanytsh Ivan Nikifytshille, sillä olette vallassa ja käytätte sitä oman vaikutuksenne ja valtanne laajentamiseen, samalla kun vetoatte väestön kansallisetuihin. Ei, demagogi olette te, sanoi Ivan Nikifytsh Ivan Ivanytshille, koska huudatte julkisella paikalla äänekkäästi, että meillä on ainoastaan mielivaltaisuutta, vaan ei perustuslakia eikä peruslakeja, minkä lisäksi vihjailette aika epäkohteliaasti johonkin omaisuutemme uhraamiseen.

Tietämätöntä on, kuka kenet on loppujen lopuksi paljastanut demagogiksi. Mutta se tiedetään, että kun kaksi rosvoa tappelee, niin siitä koituu aina jotain hyötyä.

„Zvezda” № 21,
toukokuun 7 pnä 1911
Allekirjoitus: V. I l j i n

Julkaistaan „Zvezda” lehden
tekstin mukaan